

פרשת פנחס

הליכות עולם לו

(חבקוק ג' ו')

לעילוי נשמת ר' יהודה לוי ז"ל

זמן ר"ת	צאת השבת	חלקת נרות	לוח אור החיים
21:17	20:22	19:31*	י-ם
21:14	20:19	19:29	ת"א
21:18	20:22	19:32	חיפה
21:14	20:19	19:29	ב"ש

* לנוהגים 40 דק': 19:11

תורה מרבה שלום

בעולם, ואם יהיו כל בניך לימודי ה' אז כל העולם יהיה מתוקן, [ואת הגוים שרוצים בישראל ישאירו וגם הם יקיימו מצוות התורה], וזה שנאמר בנביא ישעיה (נ"ד י"ג) בפרק במדבר כולו על הגאולה וְכָל בְּנוֹתַי לְמוֹדֵי יְדֹנָה וְרַב שְׁלוֹם בְּבִינָה, ואמר רבותינו (בסוף ברכות ונויר ויבמות וכריתות, ר"ת בניך כמובא בשם הגר"א) אל תיקרי בניך אלא בוניך, דהיינו תלמידי חכמים שנקראים בנאים, שבונים את העולם, ועל ידי לימודם וקיומם מצוותם מרבים שלום בעולם. וכבר הובטחנו לשלום בין כל העמים, ואולם בתחילה שקיבלנו את התורה היא הביאה מלחמות לעולם וכמו שאמר רבותינו (שבת פ"ח:): לא סיני שמו אלא חורב שמו ומפני מה נקרא סיני מפני שירדה שגאה לעולם, וכל זה מפני שאינם רומים לקיים את התורה, אבל לעתיד לבוא שכולם יעבדו את ה' שכם אחד, התורה הביאה שלוה ושלוה בין כל העמים. וכעין זה ראינו אצל פנחס שמצד אחד שמר את התורה כפי שנצטווה וקיים הלכה שלימדו משה רבנו, וכמו שאמר רבותינו (סנהדרין פ"ב.) לא כך לימדתי ברדתך מסיני, ואולי לזה הזכיר את סיני, לומר על השגאה שזה גורם, שכן להרוג אחד מאחיו בודאי שזה מביא מחלוקת בעם ישראל, [וכל זה רק כאין וכאפס לעומת השגאה שיש בין האומות, שכן התורה מטרתה להביא שלום, וכמו שנאמר דרכיה דרכי נועם וכל נתיבותיה שלום, והיא מענישה רק למי שלא שומר אותה ובכך משליטה את הסדר על כנו, ואילו אומות העולם תורתם היא חרב, ומלחמתם היא גאותם וחייהם, ואינם יכולים בלעדיה]. אך כאמור כל זה כאשר איננו שומרים על התורה כראוי, אז היא מביאה מחלוקת, אולם לעתיד לבוא שכולם ילכו בדרך התורה, היא תביא שלום בין כל העמים, וזה הברכה שנתברך פנחס הנני נותן לו את בריתי שלום, היינו השלום העתידי והבטחה שמעשהו לא יגרום מחלוקת.

והנה בגמרא (קדושין ס"ו:): מבואר שהו' של המילה שלום היא קטועה, ולכאורה קשה, הרי פסוק זה בא לומר את המתנה שנותן הקב"ה לפנחס בעקבות מעשהו הגדול, ואומר שנותן לו את השלום, וא"כ מדוע השלום הזה חסר, וכי מתנת ה' חסרה, אבל הענין הוא שפנחס הוא אליהו והוא יבשר את הגאולה, וכמו שתירגם יהונתן בן עוזיאל כאן על הפסוק, וז"ל: ואעשהו מלאך קיים ויחיה לעולם לבשר את הגאולה בסוף הימים. (עכ"ל מתורגם). ואולם כעת השלום המרמז על זמן הגאולה הינו חסר וקטוע, והסיבה לכך שחסרה התורה, וכידוע שכל הברכות נמשכות מעסק תורתנו הקדושה, והנה בזמן הגלות וטרדות הזמן, ואם זה מבחינת חטא העגל שבעטיו נשתברו לוחות ראשונות ובאה שחכה לעולם (כמבואר בערובין ג"ד:), ולא יגאלו ישראל עד שיחזרו לעסוק בתורה בכל כוחם, והנה בעת שנרבה בעסק התורה נגרום לאליה שיקבל את ה' שנחסר משמו, ויקרא אליהו, ובזכות כח התורה הרמוז בשמו יבוא ויבשר אותנו בשורת הגאולה, ואז יתקיים הפסוק יגל יעקב, שיעקב יגל על שעסק בגלות בתורה ומעתה ישמח אותיות משיח יבוא לישראל, וזה רמוז במילה שלום בגימטריא זהו משיח, שאז המילה שלום תהיה שלימה, שעסק התורה של ישראל יהיה בשלימות. אחים יקרים, רואים ושומעים את המצב הקשה שנהיה בעולם, ואין ספק שזו הכנה לקראת הגאולה, ובכדי שנורז את התהליך ונהיה ראויים להיות שותפים בו, בואו ונרבה בעסק התורה, ונרבה קדושה בנו ובעם ישראל, ונזכה לגאולה שלימה במהרה. אמן.

בפרשתנו אנו קוראים על שכרו העצום של פנחס על מעשהו הגדול ומסירות נפשו למען הצלת כלל עם ישראל, ואמנם הצלתו של פנחס איננה תמה, אלא היא לעולם כמו שנתבשר בברית כהונת עולם, ומכאן ואילך שמו נקשר עם הגאולה וההצלה העתידית והתמידית של עם ישראל.

והנה בברכה שקיבל נאמר הנני נותן לו את בריתי שלום, והיתה לו ולזרעו אחריו ברית כהונת עולם, ומשמע שישנה ברכה לשלום, אולם רש"י מפרש שאיננה ברכה לעצמו אלא היא כינוי לטובות וחיינות שנותן, אך הברכה שנותן לו היא הכהונה לו ולזרעו אחריו. ואולם חשבנו בס"ד לבאר ברכת השלום שהובטחה לפנחס כפשוטה שהיא שלום ממש, ונקדים לזה כמה הקדמות.

ישנו כלל ידוע שפנחס הוא אליהו, ויש לזה מקורות נאמנים בדברי רבותינו וכמו שהארכנו בזה במאמר אחר, הנה בגאולה העתידה נאמר בנביא (מלאכי ג' כ"ג וכו"ד) הִנֵּה אֶנְכִי שֹׁלֵחַ לְכֶם אֶת אֱלֹהֵי הַנְּבִיא לְפָנָי בּוֹא יוֹם ה' הַגְּדוֹל וְהַנּוֹרָא. וְהָשִׁיב לְב אַבּוֹת עַל בְּנֵיהֶם וְלִבְנֵיהֶם עַל אַבּוֹתָם. וכידוע שבזמן הגאולה יהיה שלום בעולם וכמו שנאמר לא ישא גוי אל גוי חרב ולא ילמדו עוד מלחמה, וכתתו חרבותם לאתים וחניתותיהם למזמרות, וגר זאב עם כבש ונמר עם גדי ירביץ, כל אלו דברים המורים על השלום שיהיה בכל העולם כולו.

והנה השלום הוא שם כולל לכל הטובות וההצלחות, שהרי אין כלי מחזיק ברכה אלא השלום, וברכה אחרונה שבתפילה היא השלום, ובסיום התפילה אנו מבקשים עושה שלום במרומיו הוא יעשה שלום עלינו ועל כל עמו ישראל, ולא מבקשים הוא ילמד אותנו תורה או תשובה ויסלח עוונות ויביא משיח וכיוצא בהם, אלא הוא יעשה שלום עלינו, שזו הברכה שכוללת את כל הברכות, ואם האדם אינו ראוי לא יקבל ברכה זו, ולכן ברכה זו הינה הבטחה לעתיד לבוא שאז העולם יהיה מתוקן, ונבאר זאת יותר.

הקב"ה ברא את העולם לתכלית שיעסקו בתורתו ויקיימו מצוות התורה, ובתורה תכלית כל הבריאה של היהודים וגם של הגוים, שגם לגוים ישנם שבע מצוות שמצווים בהם, ובזמן שבני האדם עוסקים בתורה ומקיימים מצוותיה, ישנו שלום בעולם כולו, בין העולם לבורא העולם, ובין הבריות בעצמם, שכן כל מצוות התורה מיישרים את האדם לדרך נכונה לאהבת הבריות והרחקת השגאה ותאות הממון וכל מה שאינו שייך לך, וממילא השלום מתרבה בעולם. אבל כאשר לא עוסקים בתורה הבריות עושקים אחד את השני בכל מה שאפשר, והזימה מתרבה בעולם, וכולם משקרם, וממילא אין בין הבריות שלום, ולא עוד אלא שגם בין העולם לבורא עולם מופר השלום, ומלחמות מתרבות בעולם, ובאים רחמנא ליצילן כל מיני מחלות הבאות לענוש את הבריות.

והוא מה שאמר רבותינו, סייפא וספרא ירדו לעולם, דהיינו התורה והחרב ירדו לעולם, אי ספרא לא סייפא ואי סייפא לא ספרא, אם ישראל עוסקים בתורה ומקיימים מצוותיה, ממילא אין החרב שולטת בעולם, אבל אם החרב שולטת בעולם וכל יצר מחשבות לב האדם רק רע כל היום, זאת מפני שאין בהם תורה, ולכן תלמידי חכמים מרבים שלום בעולם, שעל ידי שעוסקים בה ומקיימים מצוותיה הם מרבים את השלום בין העולם לבורא עולם ומביאים עליו כל מיני ברכות, ולכן נאמר שלום בעולם, ולא בין הבריות, אלא בכל העולם כולו, וממילא כמה שיתרבו התלמידי חכמים בישראל השלום יגדל

טעון גניזה | נא לא לקרוא בשעת התפילה וקריאת התורה!

להצלחת חן אמיניאן בת רחל, ולרפואה שלימה לאורטל בת חנה

הליכות והלכות

אל תיקרי הליכות אלא הלכות (נידה ע"ג.)

הליכות ליום שבת (הוצאת ס"ת)

גז. כתב ספר חמדת ימים (שבת קודש פרק י"ב) שמשעה שפותחים הארון צריכין כל הצבור לעמוד ויביטו בו משעה שמוציאים אותו מן הארון עד בואו אל התיבה, ואל יעסוק בצרכי עניניו בעת ההיא כי הוא ביזוי לתורה. וכו', וגם כל העם מורא יעלו על ראשם כי כאשר מוציאים הספר תורה ומעלין אותו לתיבה יהרהרו בתשובה, וישיתו את לבם כי ספר תורה הוא העד לכל באי עולם, כמו שאמרו (ע"ז ב.) לעתיד לבא הקב"ה מביא ס"ת בחיקו ואומר כל מי שעוסק בתורה יבוא ויטול שכרו, ואוי לאותה בושא לאותם שרפו ידיהם מן התורה, ומהחזיק בלומדיה, מה יעשו כי יקום אל וכי יפקוד מה ישיבוהו, כי ס"ת יתבע עלבונה כמאמר החסיד (אבות ו ב.) "אוי להם לבריות מעלבוניה של תורה". וכו' ובכך בשיתם כל אלה נגד עינם, יכוף כל איש כאגמון ראשו לפני הס"ת ויעמוד באימה וביראה, "ואזני כל העם אל ספר התורה". עכ"ל. והדברים נוקבים ויורדים עד תהום הנפש.

גח. מנהג רבנו האר"י בעת שהיו מוציאים את הספר תורה לנשקו וללוותו ולילך אחריו כשמוליכין אותו מן ההיכל אל התיבה (כמבואר בשער הכונות שם), ובספר חמדת ימים (שבת פ"ב) כתב: ומדרך חסידים המפורסמים ללוותו עד התיבה, אך מי שאינו מפורסם בחסידות לא יעשה ככה דמיהזי כיוהרא כמו שביאר מהרח"ו בכמה מקומות. רק מי שיראת אלהים נגע בלבו ליוונו מעט. עכ"ל. ולענ"ד מצוה לכל אדם לנהוג בכך, וכן מוכח מהבא"ח (ש"ש תולדות ט"ז) ועוד ספרים שהביאו מנהג רבנו האר"י בזה. [ומה שטען החמדת ימים שראינו לרבנו מהרח"ו שכתב בכמה מקומות שנראה כיוהרא, המעיין באותם המקומות (בשער הכונות דף ד ע"א) יראה שמהרח"ו כתב על רבנו האר"י שנמנע מכמה מנהגים מפני יוהרא, וא"כ אדרבה כאן שלא כתב כן, א"כ הוא ראה שבלידיו לס"ת אין חשש יוהרא. ובפרט כיום שרבים נוהגים בזה בודאי אין חשש יוהרא]. ודע עוד שחידש החמדת ימים: אבל מכל מקום מי שהיה לו מצות הוצאת ספר תורה מתוך הארון, מצוה עליו ללוותו עד לפני התיבה. ע"כ. [ודוקא בזה לא נוהרים שמכין שמסר הס"ת הוא עסוק בלסגור את הארון והפרכות, ולדבריו אולי כדאי שיתן למישהו אחר לסגור הארון והוא ילך אחר הספר תורה עד לפני התיבה].

נט. נהגו לנשק הס"ת כשמביאים אותו לתיבה וכשמוליכין אותו (לדוד אמת ט"ג אות ו). ובספר חמדת ימים (שם) כתב: ועיקר גדול הוא לחבק הספר תורה בשתי זרועותיו ולנשקו נשיקין דרחימו, ולא כמו שנוהגים ליגע ביד ולנשוק היד, כי זה מנהג בורות. ע"כ. [ועיין שם שהביא לזה טעם ע"פ הסוד, וגם ממנו נלמד שהיו מוציאים את הספר תורה סגור, שאם הוא מוציא פתוח היאך יוכל לחבקו בשתי ידיו ולנשקו]. ועם כי בודאי שצריך להשתדל לנשק את התורה, מ"מ כתבו הפוסקים (עיין בשו"ת יוצבור יוסף בר ח"א פ"ד סי' כ"ג) שאם אינו יכול לנשקו בפיו וכגון שהקהל רב, לפחות ינשקו בידו, ואם אפילו זאת אינו יכול לעשות, יושיט ידו לעבר הס"ת וינשק את ידו, והכל להראות חיבתו ואהבתו לתורה, הנחמדה מזהב ומתוקה מדבש.

נד. מנהג האשכנזים בעת הוצאת ספר התורה לומר "שמע ישראל" וכו', ו"אחד אלוקינו" וכו', ועוד פסוקים אחרים, והוא ע"פ המבואר במסכת סופרים (פרק י"ד אותיות ט"א), אולם מנהג הספרדים שלא לאומרם, אך פותחים באמירת העם שככה לו וכו' ואומרים פסוקים אחרים. ומנהג המרוקאים להוסיף עוד פסוקים, "ישמחו השמים" ו"ישמח הר ציון" וכן משפטים נוספים "על הכל יתגדל שמו" וכו', ומקורם במסכת סופרים (שם אות י"ב), וכן הוא בספר אבודרהם (שחרית של שבת אות נ"ה). [וכן היה מנהג ספרד הקדום, וכמו שמוכח מהקינה שאומרים בהוצאת ס"ת בתשעה באב הפותחת במילים "במקום אשרי העם", שהיו אומרים את כל הפסוקים והמשפטים הללו, ומנהג אשכנז גם לומר "על הכל" אבל יש להם נוסח אחר בן]. וכל אחד יעשה כמנהגו ולא ישנה אף שמאריך קצת.

נה. אמרו רבותינו (יומא ט"ו: ועוד) כל פניות שאתה פונה לא יהיו אלא דרך ימין, ולכן בעת שמוציאים את הס"ת מן ההיכל, פניו אל העם ואחוריו אל ההיכל, וצריך ללכת לצד ימינו של צפון בית הכנסת בהנחה שההיכל במזרח כמו ברוב בתי הכנסת, ומשם לפנות לצד מערב ומשם לצד דרום, [כן כתב הב"י (סי' קכ"ח סעי' י"ז), והביאו דבריו האחרונים, עיין בדבריהם], וזה כנגד כיוון השעון. והפרישה (שם ס"ק כ"ג) האריך בדין וכתב שלפי זה גם פתיחת ההיכל צריכה להיות משמאל לימין, והיינו כאשר האדם עומד ופניו אל ההיכל צריך לאחוז את הפרוכת משמאל ולגוללה לצד ימין, וכמו בהדלקת נרות חנוכה שמדליקים משמאל לימין. [אלא שכתב שראה שיש נוהגים לפתוח מצד ימין אל השמאל, וביאר שנראה לו שבוה אין להקפיד לכל הדעות שכן אינו פונה לשמאל או לימין, והביא לראיה דברי הב"י בסי' קכ"ג, לגבי עושה שלום שפונה בתחילה לצד שמאל מטעם זה, ע"ש. אך במחכ"ת שם באמת אינו פונה לשום צד רק מנענע ראשו לצד זה ולצד זה, אבל כאן הרי מסיט את הפרוכת מצד לצד, וגם בידו פונה מצד לצד, ודומה ממש לנרות חנוכה שפונה בידיו בעת ההדלקה משמאל לימין, וא"כ כך גם בהזות הפרוכת צריך להיות משמאל לימין].

נו. יש נוהגים להוציא את הספר תורה כשהוא פתוח מן ההיכל, ולהוליכו פתוח כך עד לתיבה ושם מגביהים אותו, וטעמם בכדי להראות לעם אותיות הספר תורה, שבת הכנסת גדולים ולא יוכלו לראות ממקומם אותיות הס"ת [כמבואר בשו"ת הלכות קטנות (ח"ב סי' רנ"ה), וכ"כ החיד"א בספרו לדוד אמת (סי' ג' אות ג), וכתב שהוא מנהג ירושלים]. אך רוב ככל העדות נוהגים להוציא את הספר תורה כשהוא סגור ולפותחו להראותו אל העם בעת הגבהת ס"ת, וכן היה מנהג רבנו האר"י (כמבואר בשער הכונות דף מה ע"ד). [וכן מוכח מדברי הבא"ח (ש"ש תולדות ט"ז), ואמנם ראיתי בספר שיבת ציון (ח"ב פי"ו הלכה י"ד) שכתב שהנכון לנהוג כפי הדעה הראשונה שהוא ע"פ המקובלים, ולא הבנתי דבריו מאחר שרבנו האר"י לא נהג בזה, איך אפשר לומר שהוא מנהג מקובלים, ואפילו שנתנו לו טעם ע"פ הקבלה, אינו נכון לפי רבנו האר"י, שהרי לא אמר טעם זה, ובאמת מתקני התקנה הזו כתבו טעם אחר למנהג ע"פ הפשט, בכדי שיראו כולם את הס"ת, ומה שציין להבא"ח המעיין בדבריו יראה שכתב שמנהג בגדד כרבנו האר"י, ולכן הנכון שכל אחד יעשה כמנהגו ולא ישנה, כמו שכתב שם השיבת ציון].